

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Jiří Almer: Arktický konvoj PQ 16, jeho organizace a vojenskohistorické souvislosti, Praha 2015, 97 stran rkp. + přílohy

Jiří Almer ve své diplomové práci částečně navázal na práci bakalářskou. Zatímco původně se věnoval organizaci arktických konvojů v letech 1941-42, v diplomové práci se zaměřil na studium jednoho z nich, v květnu 1942 vypraveného konvoje PQ 16. Jedním z důvodů pro výběr tohoto konvoje byla skutečnost, že následující dva v pořadí, PQ 17 a 18 byly v zahraniční odborné literatuře dostatečně zpracovány. Nešlo však o důvod hlavní. Almer si totiž položil klíčové badatelské otázky, jejichž zodpovězení mělo přispět k objasnění neúspěchu konvoje PQ 17. Zejména se snažil ověřit hypotézu, že během plavby konvoje PQ 16 byla aplikována účinná taktika námořního boje, jejíž zanedbání či nedostatečné zohlednění pak přispělo ke katastrofě konvoje PQ 17. Autor se tedy pokusil zhodnotit význam konvoje PQ 16 v širší perspektivě vývoje spojenecké taktiky v námořní válce v Arktidě.

Ke zodpovězení těchto nesporně závažných otázek musel Almer vzhledem k nedostatku detailního zpracování osudů PQ 16 v odborné literatuře vycházet především z nevydaných pramenů. Využil zejména fondu britské admirality, který je uložen v National Archives v Kew. Dále pracoval s vydanými prameny a odbornou literaturou zejména britské provenience. Za určitý nedostatek považují fakt, že se jen v malé míře věnoval novější (po 1991) literatuře ruské, kde využil jen práce Michaila N. Supruny. Současná díla, například V. S. Korjakina (Vojna v arktike), autor nezpracoval. Vzhledem k tomu, že předmětem práce je studium zejména britské námořní strategie a taktiky, není tato skutečnost zásadním nedostatkem.

Osudy konvoje PQ 16 autor sleduje, jak napovídá i název práce, v širších souvislostech. Ve třetí kapitole tak objasňuje roli arktických konvojů ve spojenecké válečné strategii a stručně rekapituluje průběh války v Arktidě ve druhé polovině roku 1941 a na počátku roku 1942. Plynule pak navazuje čtvrtou kapitolou, kde se zabývá politickým a vojenskostrategickým pozadím konvoje PQ 16. Zde se Almer obsáhle věnuje dlouho diskutované otázce významu arktických

konvojů pro sovětské vedení války. Přiklání se přitom k autorům, kteří mají sklon význam této pomoci bagatelizovat. Almer ovšem nezastává extrémní postoj. Srovnává výši dodávek a objem sovětské výzbroje a dochází k závěru, že materiální vojenská pomoc neměla zásadní vliv na dění na východní frontě. Jde ovšem o otázku, které se Almer věnoval jen okrajově a její odpovědné vyřešení by vyžadovalo rozsáhlejší výzkum zejména v ruských (sovětských) archivech. Je například otázkou, zda podle některých údajů zhruba 1/5 všech sovětských obrněných vozidel na východní frontě dodaná spojenci (ve srovnání se sovětskou výrobou 1941-45) byla zásadním příspěvkem k vedení války či nikoli.

Své závěry ohledně významu pomoci Almer poněkud paradoxně opírá hlavně o různé interpretace načerpané z literatury anglosaské provenience. Zásadnější je však skutečnost, že se během svých úvah autor odvolává i na literaturu, která není uvedena v Seznamu literatury ani přesně citována v poznámkovém aparátu (práce Borise Sokolova – mělo zřejmě jít o biografii maršála Žukova - a neznámé dílo Alla Paperna). Zde je tak autor v rozporu se zásadami historikovy práce.

Přes výše uvedené však Almerovo dílo považuji za vcelku zdařilé. Podařilo se mu zejména zrekonstruovat průběh konvoje PQ 16, včetně rozhodovacího procesu námořního velení. V Závěru se pak vrací k již zmíněné výzkumné otázce zacílené na význam konvoje PQ 16. Jeho odpověď je poněkud nejasná. Autor překvapivě věnuje značný prostor názorům jiných odborníků, které do Závěru v tomto rozsahu nepatří. Přesto Závěr obsahuje některé zásadní autorovy myšlenky. Konvoj PQ 16 nebyl v jeho pojetí významným vítězstvím a ani podstatně nepřispěl k podstatnému posunu britské konvojové taktiky.

Přes jisté nedostatky splňuje předložené dílo požadavky kladené na diplomovou práci a **doporučuji** ho k obhajobě.

Navrhované hodnocení: **velmi dobře**

Praha, 16. srpna 2015

prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.